

Europski sud za ljudska prava nije uočio diskriminaciju u obrazovanju Roma u Hrvatskoj

18. srpanj 2008, Budimpešta, Zagreb: U nazatku za romska prava, Europski sud za ljudska prava je jučer odlučio da segregiranje romske djece u odvojene razrede u Hrvatskoj ne krši europske standarde u ljudskim pravima.

Po presudi u slučaju Oršuš i ostali protiv Hrvatske, podnosioci zahtjeva – 14 romske djece koja su pohađala osnovnu školu – nisu bili podvrgnuti diskriminaciji u pristupu obrazovanju. Sud stoga nije utvrdio kršenja članka 3 (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja), ili članka 2 Protokola 1 (pravo na obrazovanje) Europske konvencije o ljudskim pravima u vezi sa člankom 14 (nediskriminacija) ili člankom 13 (djelotvoran pravni lijek pred domaćim tijelima). Sud je utvrdio da su hrvatske vlasti prekršile članak 6(1) Europske konvencije (pravo na pravično suđenje u razumnom roku) kako su procedure pred Ustavnim sudom Hrvatske trajale više od četiri godine. Zahtjev je predat od strane Europskog centra za prava Roma, u partnerstvu sa Hrvatskim helsinškim odborom i odvjetnicom Lovorkom Kušan.

Podnosioci zahtjeva, rođeni između 1998. i 1994, su svi u prošlosti, kao i u vrijeme podneska Europskom sudu, pohađali nastavu u segregiranim razredima samo za Rome u redovnim osnovnim školama u hrvatskim selima Macinec, Podturen i Orehovica u Međimurskoj županiji. U prosincu 2004. godine obratili su se Europskom sudu tvrdeći da je da je njihovo smještanje u čisto romske razrede proisteklo iz blatantne prakse diskriminacije zasnovane na njihovom etničkom podrijetlu koju su sprovodile škole u pitanju, ojačane sveprisutnim antiromskim raspoloženjem lokalne neromske zajednice. Podnosioci zahtjeva su dalje tvrdili da je nastavni plan u čisto romskim razredima bio znatno reducirana u odnosu na zvanični nastavni plan, što je rezultiralo u njihovom lošijem obrazovanju. Kao posljedica njihove segregacije, podnosioci tužbe su stigmatizovani, načinjena im je ozbiljna obrazovna, psihološka i emotivna šteta, i umanjeni su njihovi izgledi za obrazovanje i zapošljavanje u budućnosti.

Dokazi izneseni pred Europskim sudom, zasnovani na podacima Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu i sport Međimurske županije, ukazuju da su u školskoj godini 2000/2001 sve osnovne škole u županiji imale ukupno 4 577 učenika od čega su 865 učenika ili 18% bili Romi. Iako su romski učenici činili samo mali dio ukupne osnovnoškolske populacije na razini županije, velika većina njih - 59.07% - završila je u odvojenim razredima samo za Rome. U školskoj godini 2001/2002, prema zvaničnoj statistici, u osnovnim školama u Macincu i Kuršancu čak je 83,33% svih romskih učenika u slučaju prve, i 88,49% u slučaju druge škole, nastavilo pohađati odvojene razrede samo za Rome.

Savelina Danova, vršiteljica dužnosti direktora ERRC, izjavila je sljedeće: “Za žaljenje je činjenica da je sud u Strasbourgu propustio ključnu priliku da potvrdi da rasna segregacija Roma u školama diljem Europe više neće biti tolerirana.”

Ivo Banac, predsjednik HHO, izjavio je: “Kako je Hrvatska sada usvojila Zakon o suzbijanju diskriminacije, pozivamo Vladu Hrvatske da ovu zabranu sprovede i u slučaju obrazovanja romske djece u Međimurskoj županiji.”

Sud je dosudio da “nije bilo dovoljno dokaza da su postojale preovladavajuće predrasude ... da bi se dostigao nivo patnje koji je potreban da bi ušao u opseg članka 3 Konvencije” ne uzimajući u obzir dokumentaciju o psihološkom utjecaju segregacije na podnosiocima zahtjeva, te statističke dokaze koji su ukazivali na znatno niže šanse romskih učenika za završavanje osnovne škole, u usporedbi sa njihovim neromskim vršnjacima.

Sud je također odbio tvrdnju podnosioca zahtjeva da je došlo do diskriminirajućeg tretmana u kršenju članka 14, uz obrazloženje da je “u ovom slučaju razlika u tretmanu bila zasnovana na adekvatnosti jezičkih vještina” i da je praksa izdvajanja romske djece “dozvoljavala promjenu iz odvojenog razreda u redovan razred bez formalnosti”. Podnosioci zahtjeva su tvrdili da njihovo nepoznavanje jezika nikada nije potkrijepljeno, štaviše segregacija nikada ne može biti odgovarajući odgovor na nedovoljno poznavanje jezika.

U svom opisu činjenica o slučaju o kome se sudilo, Sud nije ukazao na dokaze o ključnim činjenicama koje ukazuju na rasističke motive koji stoje iza segregacije romske djece, uključujući:

- Činjenicu da podnosioci zahtjeva nisu znali da je njihovo poznavanje hrvatskog jezika bilo provjeravano pri upisu, pošto nije bilo formalne odluke niti druge dokumentacije koja im je u to vrijeme bila komunicirana; tvrdnja da je razdvajanje bilo neophodno zbog slabog poznavanja hrvatskog jezika od strane podnosioca zahtjeva iznesena je od strane Vlade tek kada je slučaj stigao pred domaće sudove; svi podnosioci zahtjeva su imali dobre ocjene iz hrvatskog jezika tokom školovanja;
- Antiromske proteste od strane neromskih roditelja tokom 2002. i 2003, o kojima su pisali mediji, koji su rezultirali time da tadašnje Ministarstvo obrazovanja i športa odustane od svog zvaničnog plana da prebaci romsku djecu u redovne razrede;
- Viktimizaciju podnosioca zahtjeva tokom cjelokupnog trajanja slučaja, zbog čega je veći broj podnosilaca odbio da učestvuje u procedurama na europskoj razini, a jedan od podnosilaca je odustao od slučaja pred Europskim sudom;
- Dokaze o uznemiravanju tadašnje zamjenice Pučkog pravobranitelja koja je osudila praksu školske segregacije u Međimurskoj županiji; povlačenje izvješća Pučkog pravobranitelja za 2000. godinu tokom procedura pred domaćim sudovima, jer je u istom izvješću potvrđena školska segregacija romske djece u Međimurskoj županiji, nakon što je isto izvješće već bilo usvojeno od strane Hrvatskog sabora; i
- Brojna izvješća iz 2001. godine i kasnije od strane međunarodnih institucija i nevladinih udruga o nastavljenom postojanju školske segregacije romske djece u Hrvatskoj, uključujući Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP), Europske komisije protiv rasizma i netolerancije Vijeća Europe (ECRI), Europske komisije (EC), Europskog centra za monitoring rasizma i ksenofobije (EUMC), američkog State Departmenta, Amnesty International (AI), i Fonda za obrazovanje Roma (REF).

Povodom izricanja presude, Viktorija Mohacsi, poslanica Europskog parlamenta i članica Upravnog odbora ERRC, izjavila je: “Žao mi je, kao članici romske zajednice koja je svjedokinja ovakve političke klime u Europi. Ova presuda pokazuje da, čak i u Europskom sudu za ljudska prava, dokazi koje Romi iznose o antiromskim motivacijama nisu uzeti za ozbiljno. Nigdje u ovoj presudi sud ne pominje jasne dokaze o antiromskim protestima od strane neromskih roditelja, kao ni kontinuirano uznemiravanje osoba uključenih u ovaj slučaj. Pitam se koji je nivo dokaza potreban da bi Romi dokazali slučajeve diskriminacije pred zvaničnicima.”

Za više informacija ili intervju, molimo vas da kontaktirate:

- Lovorka Kušan, odvjetnica, +385.98.387.350
- Anita Danka, pravnica ERRC, +36.1.413.2200
- Viktorija Mohacsi, poslanica Europskog parlamenta i članica Upravnog odbora ERRC, +36.30.740.9514